

Hełmiatka *Netta rufina* nowym gatunkiem lęgowym na Pomorzu Zachodnim

ZBIGNIEW KAJZER

Dnia 19 maja 2007 roku podczas obserwacji ptaków na tzw. rozlewisku koło Polic, płytkim akwenu znajdującym się 1,5 km na południe od odstożników Zakładów Chemicznych „Police”, stwierdziłem gniazdowanie hełmiatki *Netta rufina*. Początkowo zaobserwowałem samicę wodzącą dwa kilkudniowe pisklęta (fot. 1), a następnie zauważyłem samca, który nie wykazywał zainteresowania rodziną i żerował w innej części rozlewiska. Ptaki te stwierdziłem jeszcze kilkukrotnie w maju i czerwcu, były również obserwowane przez kilku innych obserwatorów. Podczas ostatniej obserwacji w dniu 29 czerwca oba pisklęta były już praktycznie wielkości samicy, co sugeruje, że lęg zakończył się sukcesem.

Kolejny przypadek lęgu na tym samym stanowisku miał miejsce w roku 2008. W dniu 2 czerwca zaobserwowałem samicę hełmiatki wodzącą jedno, około 10-dniowe pisklę. Podczas obserwacji w dniu 16 czerwca, wspólnie z Michałem Barczem stwierdziliśmy na rozlewisku obecność 2 par hełmiatek oraz jednego wyrosniętego pisklęcia. Kolejne kontrole nie wykazały już obecności tego gatunku. Oba opisane powyżej stwierdzenia lęgów hełmiatki pod Policami zostały udokumentowane fotograficznie i uzyskały akceptację Komisji Faunistycznej. Są to pierwsze przypadki lęgów tego gatunku na Pomorzu Zachodnim.

Rozmieszczenie hełmiatki w Europie jest bardzo nierównomierne, a w wielu częściach kontynentu wręcz punktowe. Największe populacje zasiedlają Hiszpanię i Francję na południowym zachodzie oraz Rumunię, Turcję i Rosję na południowym wschodzie. Północną granicę zasięgu wyznaczają lęgowiska w południowej części Wielkiej Brytanii, Holandii, Danii, północnych Niemczech i Polsce (Hagemeyer & Blair 1997, Bukaciński 2007). W Polsce hełmiatka gniazduje skrajnie nielicznie na rozproszonych stanowiskach (Tomiałojć & Stawarczyk 2003, Bukaciński 2007). Pierwszy przypadek lęgu stwierdzono w roku 1968 na jez. Łuknajno na Mazurach (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Do roku 2006 pewne lęgi hełmiatek odnotowano na 20 stanowiskach, jednak część z nich miała charakter efemeryczny (Komisja Faunistyczna 2000–2007, Tomiałojć & Stawarczyk 2003, Bukaciński 2007). Do regularnie zajmowanych stanowisk na początku 21. wieku należały: jez. Łuknajno na Mazurach, stawy Wielikąt oraz Łęczczak na Górnym Śląsku, Stawy Zatorskie w Małopolsce oraz stawy w Górkach na Kielecczyźnie (Komisja Faunistyczna 2001–2007). Całkowita liczebność polskiej populacji lęgowej, pomimo znacznych fluktuacji i efemeryczności części stanowisk, utrzymuje się na poziomie 15–20 par (Tomiałojć & Stawarczyk 2003).

***

The Red-crested Pochard *Netta rufina* – a new breeding species in Western Pomerania. During the years 2007–2008, the breeding success of a one pair of Red-crested Pochard in backwater lakes in Police was confirmed (photo 1). This is the first nesting record for this species in Western Pomerania. Accepted by the Avifaunistic Commission.

Literatura

- Bukaciński D. 2007. Hełmiatka *Netta rufina*. W: Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.) Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985–2004. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań, s. 72–73.
- Hagemeijer E.J.M, Blair M.J. (eds). 1997. The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. T & AD Poyser, London.
- Komisja Faunistyczna 2000. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1998. Not. Orn. 41: 29–53.
- Komisja Faunistyczna 2000. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 1999. Not. Orn. 41: 293–316.
- Komisja Faunistyczna 2001. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2000. Not. Orn. 42: 193–214.
- Komisja Faunistyczna 2002. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2001. Not. Orn. 43: 177–195.
- Komisja Faunistyczna 2003. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2002. Not. Orn. 44: 195–219.
- Komisja Faunistyczna 2004. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2003. Not. Orn. 45: 169–194.
- Komisja Faunistyczna 2005. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2004. Not. Orn. 46: 157–178.
- Komisja Faunistyczna 2006. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2005. Not. Orn. 47: 97–124.
- Komisja Faunistyczna 2007. Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2006. Not. Orn. 48: 107–136.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.

Zbigniew Kajzer, Wiosny Ludów 3/35, 71-471 Szczecin, atricilla@interia.pl

Drugie stwierdzenie lęgu mewy czarnogłowej *Larus melanocephalus* na Pomorzu Zachodnim

ZBIGNIEW KAJZER, DAWID CZĄSTKIEWICZ

W dniu 31 maja 2008 roku podczas kontroli wyspy w żwirowni w Bielinku koło Cedyni stwierdziliśmy gniazdowanie mewy czarnogłowej *Larus melanocephalus*. W koloni lęgowej śmieszki *L. ridibundus*, rybitwy rzecznej *Sterna hirundo* i rybitwy białoczelnej *Sternula albifrons* znaleźliśmy 2 gniazda mew czarnogłowych zawierające 3 oraz 4 jaja w początkowym stadium wysiadywania. Dodatkowo, przy gnieździe z czterema jajami, leżało jeszcze piąte, nie wysiadywane jajo. Oba gniazda mew czarnogłowych znajdowały się w tej samej części koloni i dzieliła je odległość około 10 metrów. Pierwszą parę ptaków tworzyły osobniki w szacie *subadultus*, natomiast drugą ptak dorosły z ptakiem w szacie *subadultus* (fot. 2 i 3). Kolejne kontrole przeprowadzone w czerwcu i lipcu